

Durmuş Hocaoğlu

İspaniklerin Mülk'ün Tapusundaki Hak İddialarının Tarihî Sebepleri

Yeniçağ, “Analiz”, 22 Mayıs 2006, Pazartesi., s.08
“Analiz” Sıra No: 397; 2006-059; Mayıs-10

YENİCAĞ

İspanikler, diğer muhâcirlerden farklı olarak, büyük kısmı îtibâriyle asimile olmuyor ve Mülk'ün tapusuna el uzatıyor, diğer bir deyişle, artık kendilerinde bu gücü görebiliyorlar. Niçin? Devam ediyoruz.

Bu “niçin”lerden çok mühim bir başkası da, Huntington'un “tarihsel varlık” dediği sebep olup hikâyesi ezcümle şöyledir: İspanik göçmenlerin, dünkü yazımızdaki haritada da göstermiş olduğumuz gibi — birçok bölgesinde nüfusun %50'nin üstünde olmak üzere — en büyük yoğunlukla yerleşmiş olduğu Güney eyâletleri Arizona, New Mexico ve bilhassa Texas, İspaniklerin, Amerikan devletinin kendilerinden zorbalıkla gasp ettiğini düşündükleri “vatan” toprakları anlamına gelmektedir. İşte, “tarihî sebep” burada gizlidir: 693.000 kilometrekarelik yüzölçümü ile Birleşik Devletler'in Alaska'dan sonraki en geniş eyâleti olan, bir memleket kadar vüs'ata sâhip Texas'ın tarihî kıssası şöyledir: Amerika'nın keşfinden kısa bir müddet sonra bölgeye gelen İspanyollar kanlı eylemlerle buranın asıl yerlilerini kesip doğramaya başladılar, yarım asır içerisinde ise köklerini kurutma raddesine getirdiler[1]; ilk olarak 1522'de Latin Amerika tarihine “Conquesta” (Fetih) olarak geçen bu istilâdan sonra, asıl olarak bir İspanik-Latin ülkesine dönüşmeye başlayan “Bölge”de[2], ilk kalıcı şehirler 17nci asırda ortaya çıkmaya başladı, ilk yerleşme mahalli 1682'de Ysleta'da kuruldu, 1685'de Cavelier de LaSalle, Matagorda körfezi yakınında bir kale yaptırdı, ilk büyük şehir olan San Antonio 1730'da kuruldu. 1821'e kadar “Yeni İspanya”nın İspanya'dan gönderilen genel valiliğine bağlı kalan Bölge, daha sonra Meksika Federal Cumhuriyeti'nin bir eyâleti durumuna geldi. Sonra Bölge'ye Amerikalı göçü başladı; bunun netîcesinde ve akabinde ise Amerikan-Meksika harbi çıktı. Amerikan tarihinde destanlaştırılan – bir bakıma bizim tarihimizdeki Plevne'ye tekabül eden –, bütün müdâfilerinin öldüğü 6 mart 1836 tarihli Alamo Kalesi Kuşatması'ndan sonra Texas bağımsız bir cumhuriyet durumuna geldi; ancak 1845'de ABD'ye iltihak etti. Fakat buna rağmen Meksika, Texas üzerinde toprak iddiasını sürdürünce, “sert başkan” olarak tanınan James K. Polk, Mayıs 1846'da Meksika'ya harp îlân etti; yaklaşık dokuz ay sonra, General Zachary Taylor'ın 22 Şubat 1847'deki Buena Vista zaferinin ardından Mexico'nun zaptı sonucunda, Meksika, 2 Şubat 1848'de Guadalupe Hidalgo Antlaşması ile Rio Grande nehrinin kuzeyinde kalan bütün toprakları Amerika'ya bıraktı ve hak iddiasını terketti. Ne var ki, bu, yalnızca formel bir vazgeçişti; gerçekte Meksika, hiçbir vakit Texas'ı unutmuş olmadığı gibi Bağımsız Texas Cumhuriyeti fikri de bugüne gelinceye dek hiçbir vakit ölmedi.

İşte, şimdi, bir kısmı Amerikan vatandaşı, bir kısmı ise kaçak İspaniklerin bilinç altında yatan ve şimdilerde su yüzüne bir bilinç hâli olarak çıkarak Amerikan Mülük'nden pay istemeye uzanan tarihî etken bu.

Bu vaziyeti, “Amerika tarihinde başka hiçbir göçmen grubu Amerika topraklarında tarihsel bir hak iddia etmemiş, edememiştir. Meksikalılar ve Meksika kökenli Amerikalılar bunu yapabiliyor. Texas, New Mexico, Arizona, California, Nevada ve Utah 1835-1836 Texas

Bağımsızlık Savaşı ve 1846-1848 Meksika-Amerika Savaşı'na dek neredeyse bütünüyle Meksika'nındı. Meksika ABD'nin ele geçirdiği, sermayesine el koyduğu, denizcilerini "Montezuma salonlarına" yerleştirdiği ve ardından topraklarının yarısını kendi topraklarına kattığı tek ülkedir. Meksikalılar bu olayları unutmuyor. Bu bölgelerde özel haklara sahip olduklarını hissetmeleri anlaşılabilir bir durum." şeklinde tesbât eden Huntington, "Peter Skerry'ye göre, "Meksikalılar, diğer göçmenlerden farklı olarak, buraya ABD karşısında askeri yenilgiye uğramış komşu bir ulustan geliyor ve bir zamanlar anayurtları olan topraklara yerleşiyor... Meksika kökenli Amerikalılar, diğer göçmenlerle paylaşmak zorunda olmadıkları, kendilerine ait bir bölgede yaşadıklarını hissediyorlar." diyor ve şöyle devam ediyor[3]:

"Bu "bölge" Amerika'nın ele geçirmesinden önce de burada sürekli var olan 25 kadar Meksikalı toplulukla "insan" biçimini alıyor. New Mexico'nun kuzeyinde ve Rio Grande boyunca "eski Meksika topraklarında" yoğunlaşmış olan nüfus, %90'ın üzerinde Hispanik ve bunların da %90'ı aşkın bir bölümü evlerinde İspanyolca konuşur. Bu toplulukların ABD'ye katılmasından 150 yıl sonra, "Hispaniklerin toplumda ve bölgede kültürel ve demografik egemenlikleri sürüyor ve burada Hispanik asimilasyon son derece zayıf."

Amerika'nın İspanik mes'elesinden bizim de öğreneceklerimiz var, hem de çok. Bir incir çekirdeğini dahi dolduramayacak boş lâfazanlıklarla ülke gündeminin nâhak yere meşgul edildiği bu ortamda bu konuyu daha ciddî buluyorum; devam edelim az biraz daha...

[1] İspanyol tarihinin Endülüs gibi bir yüz karası olan ve tam bir "soykırım" niteliği taşıyan bu katliâmda, sâdece 1492-1542 arasında öldürülen insan sayısı, kendisi de bir Katolik İspanyol râhip olan De Las Casas'ın "Hristiyanlık adına utanç duyarak" hazırladığını belirttiği 1542 tarihli raporuna göre, takriben yirmi milyondur. [Bartolomé De Las Casas., *Kızılderili Katliamı.*, Çev.: Ömer Faruk Birpınar., Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul, Ocak 2005];

[2] Huntington da husûsî ehemmiyetine binâen, bu mıntıkadan bahsederken, *bölge* kelimesini, "Bölge" şeklinde, tırnak içinde zikretmektedir;

[3] S. P. Huntington., *Biz Kimiz?.*, s.229-230]

